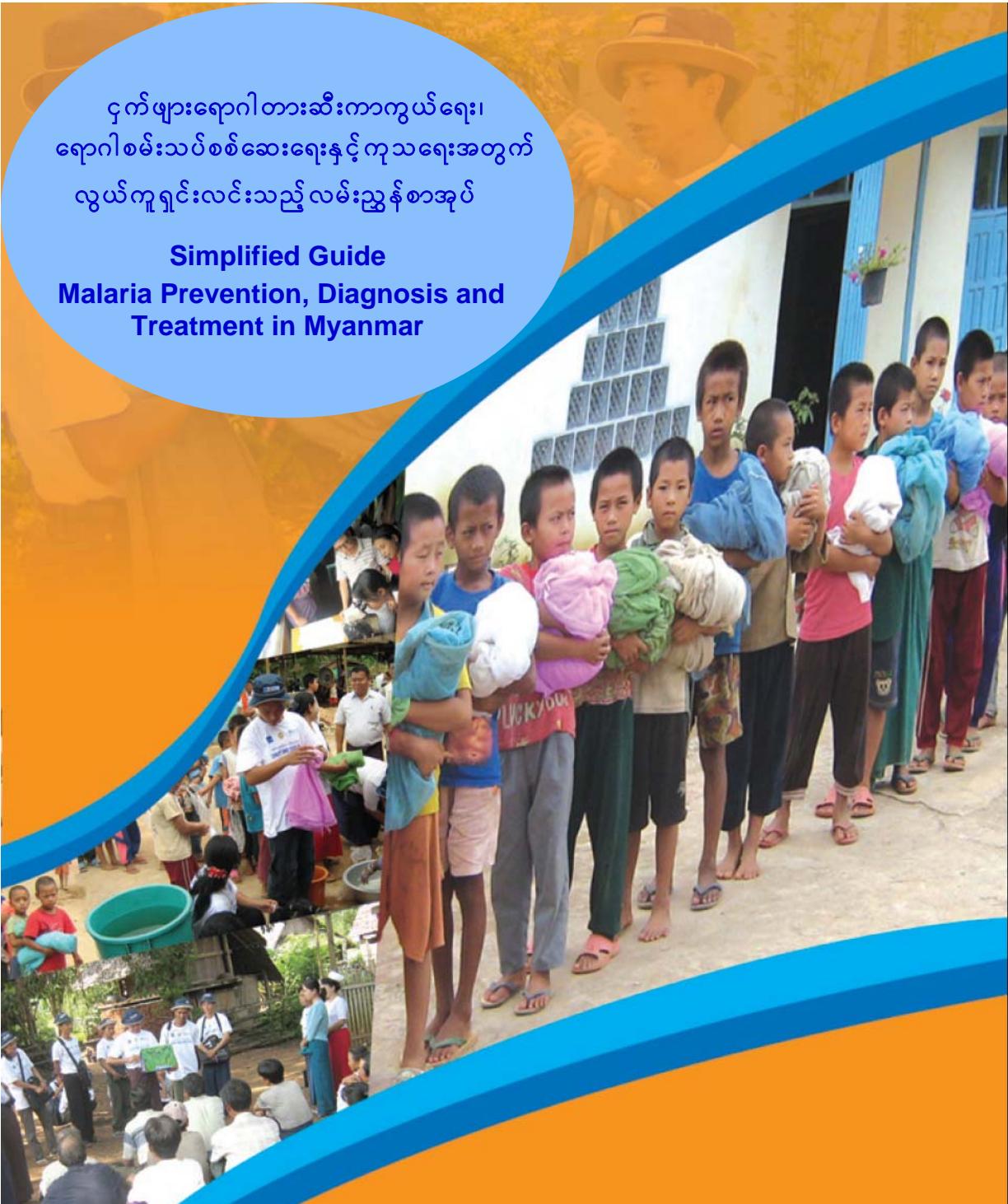

ငှက်ဖျားရောဂါတားဆီးကာကွယ်ရေး၊
ရောဂါစမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနှင့်ကုသရေးအတွက်
လွယ်ကူရှင်းလင်းသည့်လမ်းညွှန်စာအပ်

Simplified Guide
Malaria Prevention, Diagnosis and
Treatment in Myanmar

 World Health Organization
Country Office for Myanmar

မာတိကာ (Contents)

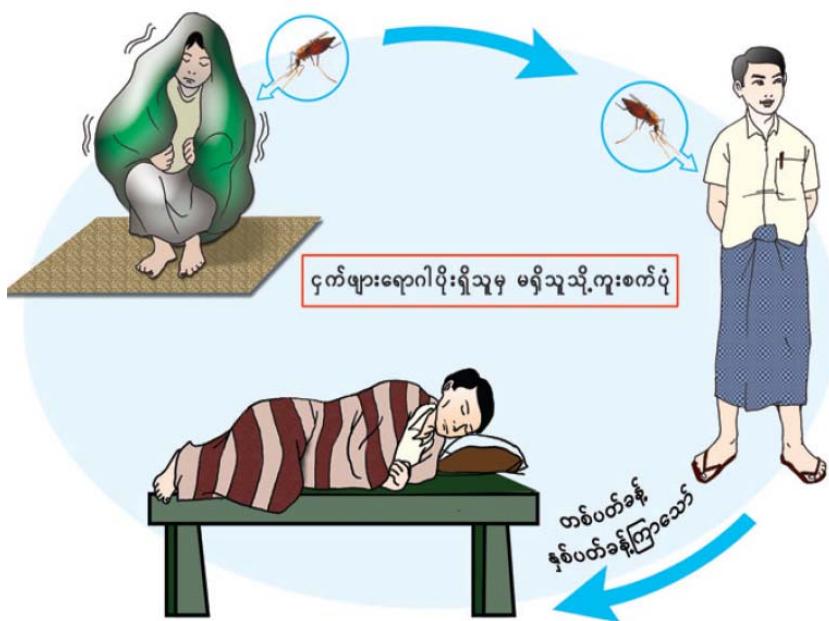
၁.	နိဒါန်း (Introduction)	၁
၂.	ငုက်ဖျားရောဂါဆိုတာဘာလဲ (What is malaria?)	၁
၃.	ငုက်ဖျားရောဂါပိုး (The Malaria Parasites)	၂
၄.	ငုက်ဖျားရောဂါပိုးသယ်ဆောင်သည့် အနောဖိုးခြင် (Anopheles: The mosquito that carries malaria parasites)	၂
၅.	ငုက်ဖျားရောဂါလက္ခဏာများ (Signs and symptoms of uncomplicated malaria)	၃
၆.	ပြင်းထန်ငုက်ဖျားရောဂါလက္ခဏာများ (Signs and symptoms of severe malaria)	၄
၇.	ငုက်ဖျားရောဂါကာကွယ်နှစ်နှင်းရေးနည်းလမ်းများ (Methods of Malaria Prevention and Control)	၄
၈.	ငုက်ဖျားရောဂါကာကွယ်နှစ်နှင်းရေးအတွက် အခြေခံသဘာတရားများ (Summary of key information on Malaria and its Prevention and Control)	၆
၉.	ခြင်ထောင်တစ်လုံးချင်း ဆေးစိမ်နည်းအဆင့်ဆင့် (Steps for Insecticide Treatment of Mosquito Nets)	၇
၁၀.	ငုက်ဖျားရောဂါစမ်းသပ်စစ်ဆေးခြင်းနှင့်ကုသခြင်းအတွက်လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်အဆင့်များ (Flow Chart for Malaria Diagnosis and Treatment)	၁၃
၁၁.	RDT ဖြင့်ငုက်ဖျားရောဂါစမ်းသပ်နည်းအဆင့်ဆင့် (Steps for using Rapid Diagnostic Test)	၁၄
၁၂.	ငုက်ဖျားရောဂါကုသခြင်း (Treatment of Malaria)	၁၈

နိဒါန်း (Introduction)

ໝັ້ນລັກຄູ່ທ່າອຸປະກິດ ດັກີ່ຢູ່ເຮົາດີກວາງູຍ່ເຮັດ: ເຮົາດີທັດຈະວັດທັດ ແຂວະເຮັດ: ໂກງວເຮັດ: ອຸ່ນດັບ
ປຕິວກົງ ມຸນົມັກືນົດດຳເຫຼື່ອ: ຮັນດູກ້າງູ້ກົງົນ: ມາເຮັດ: ແກ້ໄຂ: ຊົ່ວໂມງ: ພູ້ເຫັນ ມູນດັບ
ລັກຄູ່ວັດ: ຊື່ລູກຄູ່ວັດ ບູ້ນດັບ: ກິ່ຽວຍຸກ ມູນ: ເປົ້າມູ້ຕ່າງໆ ລູຍ່ກ້າງູ້ດັບ: ລັດ: ເພັນ ເມືອງ
ຫະ: ເມືອງ: ເມືອງປີວັດ: ໝັ້ນລັກຄູ່ທ່າອຸປະກິດ ກົງົນ: ມາ ເຮັດ: ເຫັນດູກ້າງູ້ກົງົນ: ມູນເປົ້າ: ອຸ່ນດັບ
ອັນດັບ: ດັກີ່ຢູ່ເຮົາດີຕະ: ດັກີ່ຢູ່ເຮົາດີຕະ: ດັກີ່ຢູ່ເຮົາດີຕະ: ຕະກົງຍູ່ເຮັດ: ດັກີ່ຢູ່ເຮົາດີຕະ:

နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအချက်အလက်များနှင့်ပတ်သက်၍၊ အသေးစိတ်သိလိုပါကကျော်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ ရောဂါပိုး၊ မြို့သယ်ဆောင်သောပိုးမွားများမှတဆင့်ကူးစက်တတ်သောရောဂါများကာကွယ်နှိမ်နင်းရေးဌာနနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ကမ္ဘာကျော်းမာရေးအဖွဲ့ရုံး၊ ငှက်ဖျားဌာနတို့သို့ဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။ လမ်းညွှန်စာအပ်တွင် ငှက်ဖျားရောဂါကာကွယ်ခြင်းနှင့် ငှက်ဖျားရောဂါ လက္ခဏာများ တို့ကိုဖော်ပြထားပါသည်။ ငှက်ဖျားရောဂါတားဆီးကာကွယ်ရန် မည်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်ရမည် ကိုလည်းဖော်ပြထားပါသည်။

ငုက်ဖျားရောဂါဆိုတာဘာလ (What is malaria?)

ရေဂါဖိစ်သည်။

ကျေးစွာလူထုအတွင်း၌ ငှက်ဖျားရောဂါးဖြစ်ပါးရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အယူအဆအမျိုးရှိကြသည်။ အချို့အယူအဆများမှာ မှားယွင်းသောအယူအဆများဖြစ်ကြသည်။ မှားယွင်းသောအယူအဆရှိပါက၊ မှန်ကန်သည့်ကာကွယ်မှန်ည်းလမ်းကိုအသုံးပြနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။
ထို့ကြောင့်မှားယွင်းသောအယူအဆ များကိုရေးဦးစွာဖယ်ရှားပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

မှားယွင်းသောအယူအဆများ (Wrong beliefs about Malaria)

ငှက်ဖျားရောဂါးသည် -

စိမ့်စမ်းရေသောက်ခြင်း၊ ချိုးခြင်း၊

ငှက်ပျောသီး၊ သဘောသီး၊ မျှစ်စသည် တို့စားခြင်းကြောင့် (လုံးဝ)လုံးဝမကူးစက်ပါ။

စုန်းနှင့်ပြုစားပျုံငှက်ဖျားရောဂါးဖြစ်ရခြင်းမဟုတ်ပါ။

ငှက်ဖျားရောဂါး (The Malaria Parasites)

ငှက်ဖျားရောဂါးသည် ပလတ်စိမ့်ဒီဒီယမ် ကပ်ပါးပါးကြောင့်ဖြစ်ပွားသည်။ လူဗြို့ဖြစ်ပွားသော ပလတ်စိမ့်ဒီဒီယမ်ကပ်ပါးပါး (ငါ)မျိုးရှိပါသည်။ ငါးတို့မှာ -

- (၁) ပလတ်စိမ့်ဒီဒီယမ် ဖယ်ဆီပါရမ်
- (၂) ပလတ်စိမ့်ဒီဒီယမ် ဗိုင်းဖက်စ်
- (၃) ပလတ်စိမ့်ဒီဒီယမ် မလေးရှိုးယေး
- (၄) ပလတ်စိမ့်ဒီဒီယမ် အို့ဖော်လေ တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ငုက်ဖျားရောဂါရိုးသယ်ဆောင်သည့် အနောဖီလီးခြင် (Anopheles: The mosquito that carries malaria parasites)

- ငုက်ဖျားခြင်သည် နေဝ်ချိန်မှ
နေထွက်ချိန်အထိညတွင်ကိုက်လေ့ရှိသည်။
- သစ်တော့စိုက်ခင်းများ၊ ရာဘာစိုက်ခင်းများ
ကဲ့သို့၊ သောဒေသများတွင် ရှိတတ်သည်
- အချို့ငုက်ဖျားခြင်အမျိုးအစားများသည်
ပင်လယ်ကမ်းခြေဒေသများ၊
လယ်ကွင်းများနှင့်ဆည်မြောင်း
လက်တံ့များတွင်လည်း ရှိနိုင်သည်။
- ပုံမှန်အားဖြင့် မြို့ပြဒေသများတွင်မရှိပါ။

ငုက်ဖျားရောဂါလက္ခဏာများ:

(Signs and symptoms of uncomplicated malaria)

- ငုက်ဖျားရောဂါသည် ချမ်းတုန်ဖြီး ခွဲးအလွန်အမင်းထွက်၍ အဖျားကျေတတ်သော ရောဂါဖြစ်ပါသည်။ ရက်ခြား၍လည်းဖျားသည်။ ထပ်ခါထပ်ခါလည်း ဖျားပါသည်။ စပြီးဖျားကာစတွင် နေစဉ်ဖျားနိုင်ပါသည်။
- အခြားရောဂါလက္ခဏာများမှာ - ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ အစားအသောက်ပျက်ခြင်း၊ မူးဝေခြင်း၊
အန်ခြင်း၊ ကြွက်သားနှင့်အဆစ်များကိုက်ခြင်း၊ ဝမ်းပိုက်အောင့်ခြင်း၊ သွေးအားနည်း၍ ဖြူရော် လာခြင်း၊ ဘေလုံးကြီးခြင်း၊ နာခြင်းနှင့်တခါတရံချောင်းဆိုးခြင်း၊ ဝမ်းလျောခြင်း တို့ဖြစ်တတ် ပါသည်။
- ငုက်ဖျားရောဂါကို ဆေးမကုဘဲနေခြင်း၊ ထိုရောက်စွာမကုသခြင်းတို့ကြောင့် ရောဂါပြင်းထန်လာကာ တပါတရံ အသက်ပါဆုံးရုံးနိုင်သည်။

တစ်ခြားရောဂါများတွင်လည်းငုက်ဖျားနှင့်ဆင်တူသောလက္ခဏာများရှိတတ်သည်။
ထိုကြောင့်သွေးဖောက်စစ်ဆေးခြင်းဖြင့်
တစ်ခြားရောဂါများနှင့်
ခဲ့ခြားရန်လိုအပ်ပါသည်။

ပြင်းထန်ငှက်ဖျားရောဂါလက္ခဏာများ

(Signs and symptoms of severe malaria)

ငှက်ဖျားလူနာတွင်အောက်ပါပြင်းထန်ငှက်ဖျားလက္ခဏာတစ်ခုခုတွေရှိပါက ဆေးရုံသို့ပို့ရပါမည်။

- တစ်ပါးသူအကူအညီမပါဘဲမတ်တတ်မရပ်နိုင်ခြင်း၊ မထိုင်နိုင်ခြင်း၊ လမ်းမလျောက်နိုင်ခြင်း။
- ဆေးမသောက်နိုင်အောင်အန်ခြင်း။
- အလွန်အမင်းအဖျားတက်ခြင်း။
- ကယောင်ကတမ်းဖြစ်ခြင်း။
- မိန်းလွှန်းခြင်း။
- စိတ်ရှုပ်ထွေးခြင်း။
- တက်ခြင်း၊ မေ့မြောခြင်း။
- ရန်လိုခြင်း။
- ပတ်ဝန်းကျင်ကို စိတ်မဝင်စားတော့ခြင်း။
- သွေးယိုစီးမှများရှိခြင်း၊ ဆီးမည်းမည်းသွားခြင်း။
- အလွန်အမင်းသွေးအားနည်းခြင်း၊ မျက်လွှာဖြူခြင်း။
- ခြေဖျားလက်ဖျားများအေးစက်ခြင်း၊ သွေးလန်းသည့်လက္ခဏာရှိခြင်း။
- အသက်ရှုရခက်ခဲခြင်း။
- ဆီးအနည်းငယ်သွားခြင်း၊ ဆီးလုံးဝမသွားခြင်း၊ ဆီးဝါခြင်း၊ မျက်လုံးဝါခြင်း။

ငှက်ဖျားရောဂါကာကွယ်နိုမ်နှင်းရေးနည်းလမ်းများ (Methods of Malaria Prevention and Control)

ငှက်ဖျားရောဂါသည် ပလတ်စိမိဒီယမ်ကပ်ပါးပိုးကြောင့်ဖြစ်ပွားသည်။ အနော်ပိုလီ (Anopheles) ခြင်ကိုက်ခြင်းမှတဆင့်ရောဂါကုးစက်သည်။ ငှက်ဖျားရောဂါ၏ပြဿနာများကိုလည်း သိရှိကြဖြီးဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်ငှက်ဖျားရောဂါ ပြဿနာများကိုဖြေရင်းနိုင်ရန် အောက်ပါငှက်ဖျား ရောဂါကာကွယ်နိုမ်နှင်းရေးနည်းလမ်းများကိုသိရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

ငှက်ဖျားရောဂါကာကွယ်နိုမ်နှင်းရေး နည်းလမ်းများမှာ-

- (a) လူကို ခြင်ကိုက်မခံရအောင် ကာကွယ်ခြင်း။ (ဥပမာ-ခြင်ထောင်ဖြင့် အိပ်ခြင်း)
- (b) ပတ်ဝန်းကျင်းခြင်းမပေါ်ပေါ်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (c) ခြင်ကောင်များကိုနှိမ်နှင်းခြင်း။
- (d) ငှက်ဖျားလူနာများကိုသတ်မှတ်ထားသည့် မှန်ကန်သောကုထုံးဖြင့်စောလျင်စွာ ကုသမှုခံယူစေခြင်း။
- (e) မိမိရွာတွင်ဖျားနာ လူနာများလာပါက နီးစပ်ရာကျန်းမာရေးဌာနသို့ အမြန်ဆုံးအကြောင်းကြားရန်။

လူကိုခြင်မကိုက်ခံရအောင် ကာကွယ်ခြင်းနည်းလမ်းများ

(Methods to prevent mosquito bites)

စဉ်	နည်းလမ်းများ	အားသာချက်	အားနည်းချက်	မှတ်ချက်
Sr.	Methods	Strength	Weakness	Remarks
၁။	ရိုးရိုးခြင်ထောင်ဖြင့်၊ အိပ်စက်ခြင်း (Sleeping under bednets)	ခြင်ကိုက်ခံရမှုကိုကာကွယ်နိုင်သည်။ ရေရှည်အသုံးပြုနိုင်သည်။	ကုန်ကျေစရိတ်အနည်းငယ်ကြီးမြင်သည်။	ကောင်း
၂။	ပိုးသတ်ဆေးစိမ်းခြင်းထောင်ဖြင့်၊ အိပ်စက်ခြင်း (Sleeping under insecticide treated bednets)	ရိုးရိုးခြင်ထောင်ထက် ငါက်များရောဂါကိုပိုမို၍ ကာကွယ်နိုင်သည်။ ရေရှည်အသုံးပြုနိုင်သည်။	ဆေးမှန်မှန်ပြန်စိမ်းရန်လိုအပ်ပါသည်။ ကုန်ကျေစရိတ်အနည်းငယ်ကြီးမြင်သည်။	ကောင်း
၃။	ခြင်မကိုက်သည်လိမ်းဆေးများလိမ်းခြင်း (Applying repellent)	ခြင်ကိုက်ခံရမှုကိုကာကွယ်နိုင်သည်။	ကုန်ကျေစရိတ်အတန်ကြီးမြင်သည်။ (၄)နာရီခန့်သာ အာနိသင်ရှိသည်။	သင့်
၄။	မီးခိုးမိုင်းတို့က်ခြင်း၊ သစ်သား၊ သစ်ချက်စ သည်တို့ကို (Repelling mosquitoes with smoke)	ခြင်များကိုအတန်အသင့်ရှင်းလင်းစေသည်။	အသက်ရှုံးလမ်းကြောင်း ဆိုင်ရာရောဂါများဖြစ်ပွားစေသည်။	မဆောင်ရွက်သင့်ပါ။
၅။	မီးရှုံးခြင်းခြင်းဆေးခွဲ (Mosquito coils)	ခြင်များကိုအတန်အသင့်ရှင်းလင်းစေသည်။	အသက်ရှုံးလမ်းကြောင်း ဆိုင်ရာရောဂါများဖြစ်ပွားစေသည်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်တွင်သန္တသားကိုထိခိုက်စေနိုင်သည်။	မဆောင်ရွက်သင့်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။ခြင်ထောင်ဆေးစိမ်းခြင်းနည်းလမ်းများကို နောက်ဆက်တွဲဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။

ငုက်ဖျားရောဂါကာကွယ်နှိမ်နှင့်ရေးအတွက် အခြေခံသဘောတရားများ (Summary of key information on Malaria and its Prevention and Control)

- ငုက်ဖျားရောဂါသည် ငုက်ဖျားကပ်ပါးပိုးကြောင့်ဖြစ်ပွားပြီး အနောဖိလိုးခြင်ကိုက်ခြင်း ကြောင့် ရောဂါကူးစက်သည်။ ငုက်ဖျားခြင်သည်နေဝောင်ချိန်မှနေထွက်ချိန်အထိသာအခါတွင် ကိုက်သည်။
- ငုက်ပျောသီးသော်သီးမျှစွဲစားခြင်း၊ စိမ့်စမ်းရေသာက်ခြင်းချိုးခြင်းနှင့်စုန်းနှင့်ပြေားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သောရောဂါမဟုတ်ပါ။
- ငုက်ဖျားရောဂါသည်တောတောင်ထူထပ်သောဒေသများ၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေဒေသများ၊ တောင်ခြေတောစပ်ဒေသများတွင် ပိုမိုကူးစက်မှုရှိသည်။
- ငုက်ဖျားရောဂါ၏အဓိကလက္ခဏာများမှာ ခမ်းတုန်ဖျားခြင်း၊ ဈေးထွက်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ရက်ခြားဖျားတတ်သော်လည်း ရောဂါဖြစ်စတွင် နေစဉ်ဖျားနှင့်သည်။
- ငုက်ဖျားဝေဆာရှင်သည် ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ အစားအသောက်ပျက်ခြင်း၊ မူးဝေခြင်း၊ အန်ခြင်း၊ ကြွက်သားနှင့်အဆစ်များကိုက်ခြင်း၊ ပိုက်အောင့်ခြင်း၊ သွေးအားနည်းခြင်းတို့ လည်းဖြစ်နိုင်သည်။
- ခြင်ထောင်ဖြင့် ညစဉ်စနစ်တကျအပိုစက်ခြင်းသည်ခြင်ကိုက်ခြင်းနှင့် ငုက်ဖျားရောဂါကိုကာကွယ်နိုင်သည်။
- ပိုးသတ်ဆေးစိမ်ခြင်ထောင်သည် သာမန်ခြင်ထောင်ထက် ငုက်ဖျားရောဂါကို ကာကွယ် နှိမ်နှင့် ရာတွင်ပိုမို၍ထိရောက်သည်။
- ပိုးသတ်ဆေးစိမ်ခြင်ထောင်များသည် ကလေးငယ်များအပါအဝင်မည်သူကိုမျှအန္တရာယ် မဖြစ်နိုင်ပါ။
- အနောဖိလိုး ခြင် နှိမ်နှင့်ရေးနည်းလမ်းများဖြစ်သည့် အိမ်များကိုတာရှည်ခံပိုးသတ်ဆေးဖျိန်းခြင်း၊ စမ်းချောင်းများ၊ ရေကန်များ၊ ရေတွင်းများကို ရှင်းလင်းခြင်း နှင့် လောက်လန်းစားငါးများ ထည့်သွင်းခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်ပါ။ ပိုးသတ်ဆေးဖျိန်းခြင်း လုပ်ငန်းကိုမည်သည့်ဒေသ၌ မည်သို့မည်ပုံပြုလုပ်ရန် ငုက်ဖျားရောဂါ ကာကွယ်နှိမ်နှင့်ရေး အဖွဲ့မှုဆုံးဖြတ်ပါမည်။
- သတ်မှတ်ထားသည့် မှန်ကန်သောကုတ်းဖြင့်စောလျင်စွာကုသခြင်းသည်ငုက်ဖျားရောဂါကို ပျောက်ကင်းအောင်ကုသပေးနိုင်ရုံမျှမက ငုက်ဖျားရောဂါပြန်ပွားခြင်းကိုလည်း ကာကွယ်ပေးနိုင် သည်။

ခြင်ထောင်တစ်လုံးချင်းဆေးစီမံနည်းအဆင့်ဆင့် (Steps for Insecticide Treatment of Mosquito Nets)

လောလောဆယ် ရရှိနိုင်သောခြင်ထောင်များ (ဥပမာ – အိုလီဆက်နှင့်ပါမနက်)များမှာ ရာသက်ပန် အစွမ်းရှိဖော်ရန်ဆေးစွမ်ထားသောခြင်ထောင် များဖြစ်ပါသည်။ရှိုးရှိုးခြင်ထောင်များကို တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်မှုနှစ်ကြိမ် ခန့်ပိုးသတ်ဆေးဖြင့် စီမံရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဆေးစီမံနည်းအဆင့်ဆင့် ကိုအောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

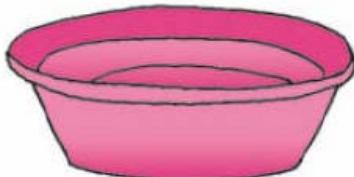
အဆင့် (၁) ခြင်ထောင်ဆေးစီမံရန်လိုအပ်သော အောက်ပါပစ္စည်းများကိုဆေးစီမံမည့်စုရပ်သို့ စုလင် စွာယူသွားပါ။

Step (1) For impregnation of bednet (Collection of materials)

- လက်အိတ်
- ဧလုံ (သို့မဟုတ်) ပလတ်စတစ်အိတ်
- လျှော်ဖွတ်ပြီးသားခြင်ထောင်များ
- ရေချိန်တွယ်ခွက်
- ပိုးသတ်ဆေးပြား

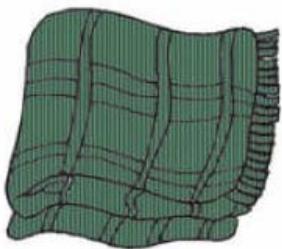
လက်အိတ်

ဧလုံ

ပလက်စတစ်အိတ်

လျှော်ဖွတ်ပြီးသားခြင်ထောင်များ

ပိုးသတ်ဆေးပြား ရေချိန်တွယ်ခွက်

ဆပ်ပြာ

အဆင့်(၂) ဆေးရည်ဖျော်စပ်ခြင်း

Steps(2) Preparing the Solution

- ဆေးရည်ဖျော်စပ်ရန်ပလပ်စတစ်လက်အိတ်စွဲတ်ပါ။

အဆင့်(၃) လိုအပ်သော ရေပမာဏကို-ချိန်တွယ်ပါ။

Steps(3) Measuring the Amount of Water

လိုအပ်သောရေပမာဏသည် ၎င်္ခေါင်ထောင်အမျိုးအစားပေါ်တွင်အမိန့်ကမှတည်သည်။ ယဉ်ဘယာအားဖြင့် ၎င်္ခေါင်ထောင်အရွယ် အစားအပေါ်မှ မတည်ပါ။ သို့ရာတွင် ၎င်္ခေါင်ထောင်သည် အရွယ်ကြီးပြီး ထူပါက ရေကိုပို ၍၅၈၂၇၉၇ လိုအပ်ပါသည်။

- နိုင်လွန်(ပိုလီအက်စတာ) ၎င်္ခေါင်ထောင်တစ်လုံးအတွက် ရေ ၅၀၀ စီစီ။
- ပိတ်မိုးနှင့်နိုင်လွန်၏ ၎င်္ခေါင်ထောင်တစ်လုံး(သို့မဟုတ်)စိုင်စိုင်အသား ၎င်္ခေါင်ထောင်တစ်လုံးအတွက် ရေ ၁၀၀၀ စီစီ။
- ပိတ်မိုးချည် ၎င်္ခေါင်ထောင်တစ်လုံးအတွက် ရေ ၂၅၀၀ စီစီ လိုအပ်ပါသည်။

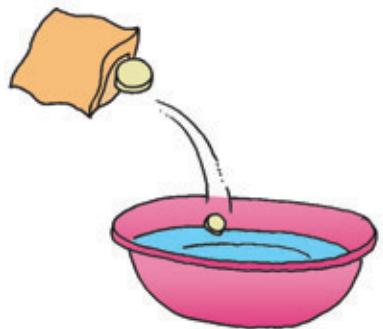
အဆင့်(၄) လိုအပ်သောရေပမာဏကို

လေ့(သို့မဟုတ်)ပလပ်စတစ်အိတ်ထဲသို့ထည့်ပါ။ ရေချိန်တွယ်ရန်အတွက်အသုံးပြုရာတွင်မိမိအသုံးပွဲည်းများဖြင့် လိုက်လျော့ညီတွေ့ရှုအောင်အသုံးပြုပါ။ ဥပမာ (ရေသန့်ဘူးခံ၊ နှီးဆီဘူးခံ)

အဆင့်(၅) ပိုးသတ်ဆေးပြား

ခြင်ထောင်တစ်လုံးစာအတွက်ဆေးပြားတစ်ပြားအထက်ပါ
ရေထည့်ထားသောဇူလုံး(သို့မဟုတ်)ပလပ်စတစ်အီတီတစ်အီတီထဲသို့
လောင်းထည့်ပါ။

အဆင့်(၆)

ရေနှင့်ပိုးသတ်ဆေးကို သမအောင်ရောမွေပါ။

အဆင့်(၇)

ခြင်ထောင်အခေါက်ကို ဖြော်ပိုးသတ်ဆေးနှင့်ရေ ရောမွေ
ထားသောဇူလုံး(သို့မဟုတ်) ပလပ်စတစ်အီပီတဲ့သို့ထည့်ပါ။

အဆင့်(၈)

ခြင်ထောင်တစ်ထည်လုံးပိုးသတ်ဆေးရည်စုပ်ယူသွား
သည်အထိစိမ်ပါ။

အဆင့်(၉)

ခြင်ထောင်ကိုဇူလုံတဲ့မှုမယူပြီးအရည်စစ်ခံပါ။ဆေးစိမ်ပြီးသားခြင်ထောင်ကိုလျှော်ပြီးအဝတ်များ
ရေညှစ်သကဲ့သို့မညှစ်ရပါ။ ထိုကဲ့သို့ရေညှစ်လိုက်ပါက ပိုးသတ်ဆေးများပါသွားနိုင်ပါသည်။

ဆေးစိမ့်ပြီးခြင်ထောင်ကိုအခြာက်ခံခြင်း၊

အဆင့်(၁၀)

ခြင်ထောင်ကို အခြာက်ခံရနှင့် ကြိုးတန်းပေါ်တွင်ချက်ခြင်းတင်လျင်ပိုးသတ်ဆေးများအောက်သို့ စီးကျော်မည်ဖြစ်ပါသည်။ နေရိပ်ထဲတွင်ပလပ်စတစ်အခင်းပေါ်ဖြန့်ခေါ်၍အခြာက်ခံပါ။
(နေရှေ့ပြုခြင်းအခြာက်မခံရ)

ဆေးစိမ့်ပြီးနောက်ဆောင်ရွက်ရန်။

အဆင့်(၁၁)

ခြင်ထောင်ဆေးစိမ့်ပြီးကျွန်ုင်နေသောဆေးရည်များကိုခန်းဆီးနှင့်လိုက်ကာများဆေးစိမ့်ရာတွင်သုံးနိုင်ပါသည်။

အဆင့်(၁၂)

ဆေးစိမ့်ပြီးကျွန်ုင်နေသောဆေးရည်များကို သို့လျှင် သိမ်းဆည်းခြင်း လုံးဝမဖြူရပါ။ ရေကန်၊ မြစ်ချောင်း၊ အိမ်နှင့် စွားတင်းကုပ်နှင့်ဝေးသောနေရာတွင်တွင်းတူး၍မြေမြုပ်စွန်ပစ်ရပါမည်။ ပိုးသတ်ဆေးထည့်သည့်ပုလင်း၊ စက္ကား၊ ပလပ်စတစ်အိတ်များ၊ ရာဘာလက်အိတ်တို့ကိုမြေမြုပ်စွန်ပစ်ပါ။

အဆင့်(၁၃)

ဆေးစိမ့်ရာတွင်သုံးသည့် ပလုံးကိုဆပ်ပြာအသုံးပြုပြီး၊ ရေများများဖြင့်ဆေးကြောပါ။ ရေတွင်းရေကန်၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များအနီးမဆေးပါနော်။

အဆင့်(၁၄)

လက်ကိုဆပ်ပြာဖြင့် စင်ကြယ်စွာဆေးကြောပါ။

ပိုးသတ်ဆေးရည်စိန်နေသောခြင်ထောင်နှင့်အရော်းတွေထိသည့်အခါယားယံခြင်းဖြစ်တတ်ပါသည်။ သို့သော်သာမန်မျှသာဖြစ်ပါသည်။ ဆေးစိမ်ပြီးစတ်ခြင်ထောင်မှုပိုးသတ်ဆေးနဲ့များ ရနေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ခြင်ထောင်ခြောက်သွေသွားပြီးသည့်အခါတ်ဆေးနဲ့မရတော့ပါ။ ဆေးစိမ်ပြီးခြင်ထောင်ဖြင့် အပို့သောကြောင့် ကလေးငယ်များအပါအဝင် ပိုးသတ်ဆေးအန္တရာယ်မရှိနိုင်ပါ။

ပိုးသတ်ဆေးစိမ်စဉ်သတိပြုရန်အချက်များ။

(Precautions during insecticide treatment of mosquito nets)

ခြင်ထောင်ဆေးစိမ်ရာတွင်အသုံးပြုသောပိုးသတ်ဆေးများသည်မှန်ကန်စွာသုံးစွဲပါကလူကိုအန္တရာယ်လုံးဝမဖြစ်စေနိုင်ပါ။ ပိုးသတ်ဆေး (သို့မဟုတ်) ဆေးစိမ်ပြီးစစ်နေသောခြင်ထောင်ကို ကိုင်တွယ်ပါက လက်အိတ် အမြတမ်းဝတ်ဆင်ပြီးမှ ကိုင်တွယ်ပါ။

မျက်စိတ်သုံးပိုးသတ်ဆေးစင်၍ဝင်မိပါက မျက်စိကိုရေများများသုံး၍ ချက်ချင်း ဆေးကြာပေးပါ။ ပိုးသတ်ဆေးရည်အရော်းပေါ်သုံးစိတ်စဉ်ကျွဲ့ပါက အနည်းငယ်ယားယံ ပေါ့သည် သို့သော်အန္တရာယ်မဖြစ်စေနိုင်ပါ။ နာရီအနည်းငယ်ကြာသည့်အခါ ယားယံခြင်းပျောက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

သုံးရာတွင် ဆပ်ပြာနှင့် ရေသန့်သန့်များများဖြင့်ချက်ချင်း ဆေးကြာပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ လက်တွင် ပွန်းရှုအနာဂတ်ရှုရှုသွားများ ပိုးသတ်ဆေးကို လုံးဝကိုင်တွယ်ရပါ။

ခြင်ထောင်ဆေးစိမ်စဉ် ဆေးလိပ်မသောက်ရာ၊ အစာမစားရပါ။

လုပ်ငန်းပြီးဆုံးတိုင်းဆပ်ပြာ၊ ရေသန့်များများဖြင့် လက်ကိုဆေးကြာပါ။

၄။ ဆေးစိမ်ခြင်ထောင်ကိုအသုံးပြုနည်း၊ ခြင်ထောင်ထောင်ခြင်း၊ (Usage of ITN)

- ဆေးစိမ်ပြီးခြင်ထောင်ခြောက်သွေသွားသောအခါ အသုံးပြုနိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ (လုံးဝခြောက်သွားမှ အသုံးပြုပါ)
- ခြင်ထောင်အောက်ခြေကို မွေယာ(သို့မဟုတ်) ပျောအောက်သုံးထည့်ပြီးစိတားရပါမည်။
- အိမ်ပြင်ပွဲအိပ်မည်ဆုံးပါက ခြင်ထောင်ကိုသစ်ကိုင်း(သို့မဟုတ်)တိုင်စိုက်၍ထောင်နိုင်ပါသည်။
- ခြင်ထောင်သည်မြို့ပို့နှင့်မနီးကပ်စေရပါ။မီးဘေးအန္တရာယ်ရှုပါသည်။ မီးခိုးမြိုင်းများတက်ပါက ဆေးအာနိသင် လျော့သွားနိုင်ပါသည်။
- ခြင်ထောင်ကို နေရောင်ခြည်အောက်တွင်မထားရပါ။နေရောင်ခြည်သည် ခြင်ထောင်ရှိပိုးသတ်ဆေး၏အာနိသင်များကို ပျက်ပြုယ်ပေါ့သည်။

ဆေးစိမ်ခြင်ထောင်ကိုလျှော်ဖွတ်ခြင်း

- ခြင်ထောင်ကို ပိုးသတ်ဆေးမစိမ်မီ အမြဲတမ်းလျှော်ဖွတ်ရပါမည်။
- ဆေးစိမ်ပြီးခြင်ထောင်အားလျှော်ဖွတ်ရန်လိုအပ်ပါကဆပ်ပြာနှင့်ရေအေးကိုသုံးပြီး ညင်သာစွာ လျှော်ပါ။
- မကြာခဏလျှော်ခြင်းကို ရှောင်ကြည်ပါ။
- ဆေးစိမ်ထားသောခြင်ထောင်ကိုရေတွင်း၊ ရေကန်နှင့်မြစ်ချောင်းများ အနီးတွင်မလျှော်ရပါခြင်ထောင်ရှိပိုးသတ်ဆေးသည် ငါးများကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်၍ဖြစ်ပါသည်။
- ဆေးစိမ်ခြင်ထောင်လျှော်ဖွတ်ပြီးရေများကိုအမိမေးခွေး၊ တိဂိုလ်ဘားနှင့်ဝေးရာမြေကျင်းထဲသို့စွာနှင့်ပစ်ရပါမည်။
- အကယ်၍ခြင်ထောင်သည်စုတိပြန်နေပါကခြင်မဝင်နိုင်စေရန် ဖာထေးချုပ်ထားရပါမည်။

ခြင်ထောင်ကိုဆေးပြန်စိမ်ပေးရမည့်အခါန်

(Re-treatment)

ဆေးစိမ်ပြီးခြင်ထောင်ကိုမလျှော်ပါကတစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်ဆေးစိမ်ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။ ခြင်ထောင်ကိုလျှော်သည့်အခါတိုင်းပိုးသတ်ဆေးများကိုလျှော့နည်းစေပါမည်။ အကယ်၍ပိုးသတ်ဆေးရည်စိမ်ထားသောခြင်ထောင်ကိုသုံးကြိမ်လျှော်ဖွတ်ပြီးပါကတစ်နှစ်မပြည့်သေးသော်လည်း ဆေးပြန်စိမ်ရပါမည်။

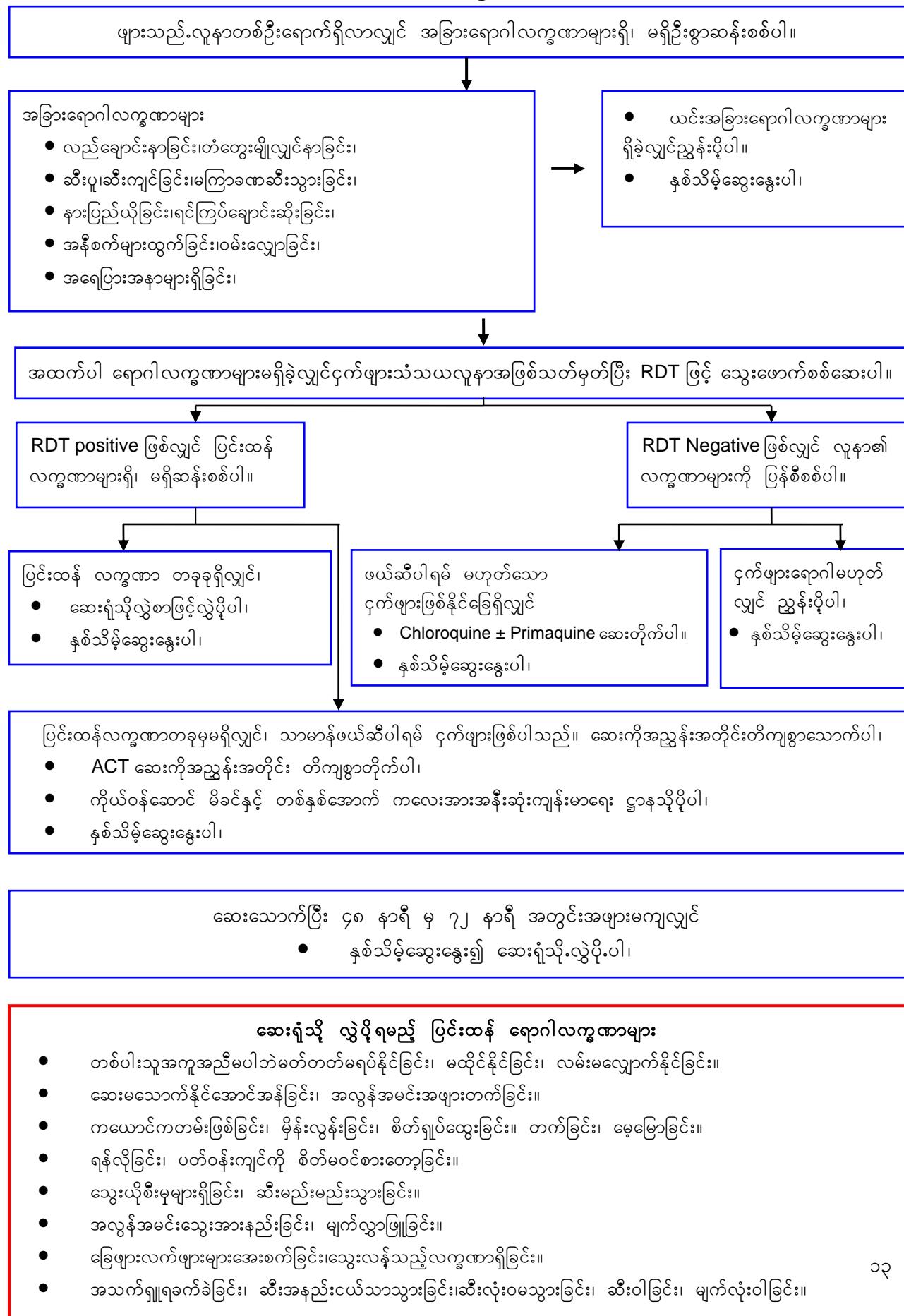
ခြင်ထောင်ဆေးစိမ်ရန်အသင့်တော်ဆုံးအချိန်မှာမိုးဦးမကျမိုးအချိန်တွင်ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နှစ်ပါတ်လုံးငှက်များကူးစက်မှုများသောဒေသတွင်ခြင်ထောင်ကိုတစ်နှစ်လျှင်နှစ်ကြိမ် ဆေးစိမ်သင့်ပါသည်။

အသုံးပြုမည့်ပိုးသတ်ဆေး အမျိုးအစားနှင့်ပမာဏ

ပိုးသတ်ဆေးအမျိုးအစား	ခြင်ထောင်တစ်လုံးအတွက်လိုအပ်သောဆေးပမာဏ
Deltamethrin (K-O Tab) ၁.၆ ၀ရှစ် ၂၅ % ပြင်းအား	၁ -မြား

ခြင်ထောင်စာရင်းကောက်ယူခြင်း၊ ဆေးစိမ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံသည့် ပုံစံများကိုသိုးခြားဖော်ပြထားပါသည်။

ငှက်ဖျားရောဂါစမ်းသပ်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ကုသခြင်းအတွက်လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်အဆင့်များ Flow Chart for Malaria Diagnosis and Treatment

RDT ဖြင့် ငါက်ဖျားရောဂါစမ်းစပ်နည်းအဆင့်ဆင့်

Using Rapid Diagnosis Test

စုဆောင်းပါ

- (က) မဖောက်ရသေးသော RDT အထူး
- (ခ) မဖောက်ရသေးသော အရှက်ပံ့ထုပ်
- (ဂ) မဖောက်ရသေးသော အပ်ထုပ်
- (ဃ) တခါသုံး လက်အိတ်အသစ်
- (င) ဆေးရည်ဗူး
- (စ) နာရီ

လက်အိတ်

အရှက်ပံ့ထုပ်

အပ်ထုပ်

RDT အထူး

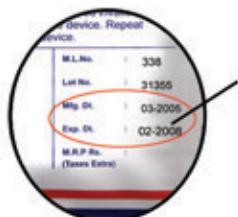

နာရီ

ဆေးရည်ဗူး

စမ်းသပ်မှုမစမ်း ညွှန်ကြားချက်များကို သေချာစွာဖတ်ပါ။

(၁) သက်တမ်းကုန်ဆုံးရက်စီစစ်ပါ

(၂) လက်အိတ်အသစ်ဝတ်ပါ

a. RDT

ကော်ပြား

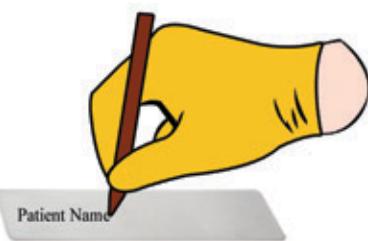
b. Loop

ကော်တံ

c.

ရေငွေစုတ်အထုပ်

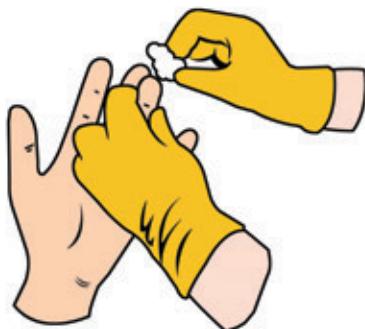

(၃) RDT ကန်ကို ဖောက်၍

ပစ္စည်းများ ထုတ်ပါ။

(၄) လူနာ၏ အမည်ကိုကော်ပြား

ပေါ်တွင်ရေးပါ။

(၅) အရက်ပုံထုပ်ကိုဖွင့်၊ လက်သူကြွယ်ကို
ကိုင်၍အရက်ပုံဖြင့် သန့်ရှင်းပါ။ ပြီးလျှင်
ခြောက်သွေ့အောင်ခဏစောင့်ပါ။

(၆) အပ်ကိုဖွင့်၍လူနာ၏
လက်ကိုဖောက်ပါ။

(၇) ပြီးလျှင် အပ်ကို
ပုံးထဲသို့ချက်ချင်း
ထည့်ပါ။ စားပွဲပေါ်
လုံးဝတင်မထားပါနဲ့။

(၈) ကော်တံဖြင့်
သွေးကိုယူပါ။

(၉) ကော်တံကို သွေးထည့်
ရမည့်နေရာအောက်
အထိ ထိုးသွေးကို
ထည့်ပါ။

(၁၀) ကော်တံကို
ပုံးထဲသို့ထည့်ပါ။

(၁၁) ဆေးရည် ၆စက်ကို
အပိုင်းနေရာတွင်
ထည့်ပါ။

(၁၂) ဆေးရည်ထည့်ပြီး
အခိုန်မှတ်၍
၁၅မိန့်စောင့်ပြီး
အဖြေဖတ်ပါ။

(၁၄) Positive
ဂလိုင်းစလုံးထင်ရှားစွာပေါ်သည်

(၁၅) Positive
C လိုင်းထင်ရှား၍ Tလိုင်းမှိန့်သည်။

(၁၆) Negative
C လိုင်းထင်ရှား၍ တစ်လိုင်းသာ
ပေါ်သည်။

(၁၇) Invalid
T လိုင်းထင်ရှား၍ တစ်လိုင်းသာ
ပေါ်သည်။
အသစ်ပြန်စမ်းရမည်။

(၁၈) Invalid
C နှင့် Tလိုင်း နှစ်မျိုးလုံးမပေါ်ပါ။
အသစ်ပြန်စမ်းရမည်။

(၁၉) လက်အိတ်၊ အရက်ပုံ၊
အငွေ့စွဲတ်အထပ်တို့ကို
အမှိုက်ပုံးထဲသို့ပစ်ပါ။

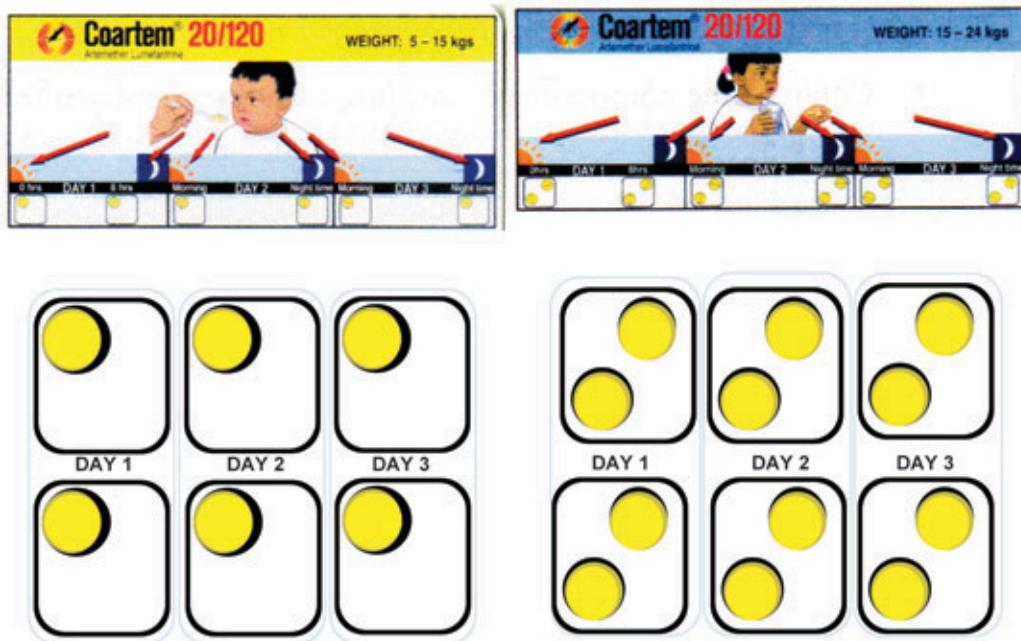

(၂၀) စမ်းသပ်မှု၏ အဖြေကို
သင်၏ Register
စာအုပ်တွင်မှတ်ပါ။
RDT ပြားကို သတ်မှတ်
ထားသော ပုံးထဲသို့ပစ်ပါ။

၄။ စစ်ဆေးပြီးနောက်လူနာအားရှင်းပြခြင်း (Treatment of Malaria)

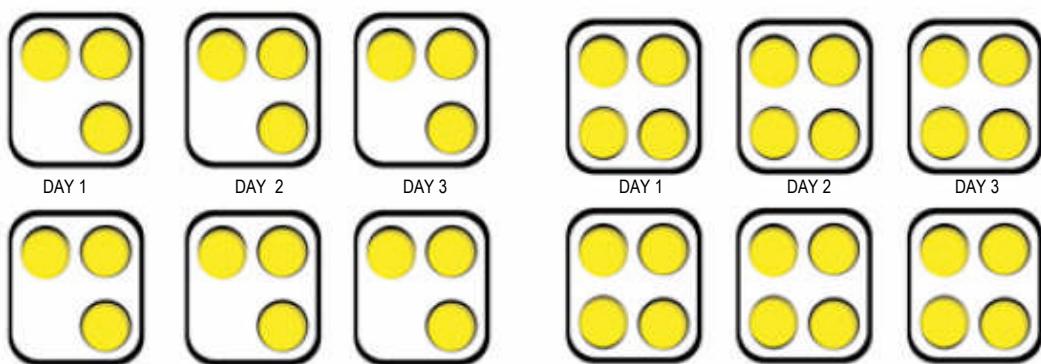
- Dipstick(+) ဖြစ်လျှင် ပြင်းထန်ငြက်ဖျားပိုး(P.f)ရှိကြောင်းပြောပြရမည်။
- လူနာအားဆေးမပေးမှု မည်သည့် ငြက်ဖျားဆေးများသောက်ထားသည်ကို
မေးရမည်။ မက်ဖလိုကွင်း၊ ကိုအာတမ်တိုကို(၁)လအတွင်း(၂)ကြိမ်
မသောက်၍)ပေးသည့်ဆေးကို စနစ်တကျဆေးပတ်လည်အောင်
သောက်ပါက ရောဂါပျာက်ကင်းမည်ဖြစ်ကြောင်းရှင်းပြရမည်။
အဖျားကျေသွားသော်လည်း ဆေးကို မှာကြားသည့်အတိုင်းကုန်သည်အထိ
သောက်ရန် အရေးကြီးကြောင်းရှင်းပြရမည်။
- ဆေးသောက်လျှင် ခေါင်းမူးနိုင်ကြောင်း၊ စက်ကရိယာများနှင့်ဆက်စပ်သော
လုပ်ငန်းများ မလုပ်ရန် (ဥပမာ-ယာဉ်ယန္တရား)၊ အမြင့်မတက်ရန်၊
လူနာအားရှင်းပြရမည်။

Coartem ကို အာတမ်ဆေးပြားအညွှန်း (P.f ငြက်ဖျားပိုးတွေသူများအတွက်သာသုံးပါ)

၁နှစ်မှ ၄နှစ်

၅နှစ်မှ ၉နှစ်

မှတ်ချက်။ ကိုအာတမ်ကို အထက်ဖော်ပြပါအသက်အရွယ်အလိုက် တစ်နှီးလျှင်နှစ်ကြိမ် (၃)ရက်သောက်ရမည့်ဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်နှင့် တစ်နှစ်အောက်ကလေးတို့အား မတိုက်ရပါ။ အန္တရာယ်ရှိနိုင်သည်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၊ တစ်နှစ်အောက်ကလေးတွင် (P.f) ငှက်ဖျားပိုးတွေပါက အနီးဆုံးကျွန်းမာရေးဌာနသို့ လွှဲပိုပါ။

အကယ်၍ Dipstick(-) ဖြစ်လျှင် ပြင်းထန်ငှက်ဖျားပိုး (P.f)မရှိကြောင်း၊ ဆေးပြင်းများသောက်ရန်မလိုကြောင်း လူနာအားရှင်းပြရမည်။ ရောဂါလက္ခဏာအရ ငှက်ဖျားဟုထင်လျှင် ငှက်ဖျားဆေးကလိုဂိုဏ်း သောက်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ရှင်းပြကာ ကလိုဂိုဏ်းပေးရမည်။

Treatment of non-falciparum malaria using Chloroquine

ကလိရိဂုင်းဆေးပြားအညွှန်း
(P.f ပိုးမတွေ့သော်လည်း ငှက်များဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်ဟုယူဆသူများကိုသာပေးပါသည်။)

အသက်အပိုင်းအခြား	လိုအပ်သောကလိရိဂုင်းဆေးပြား (၁၅၀ ရရှိ)		
Age Group	No. of Chloroquine tablets (150 mg base)		
	ပထမနေ့	ဒုတိယနေ့	တတိယနေ့
	Day 1	Day 2	Day 3
၁နှစ်အောက်	၂	၂	၂
၁-၃ နှစ်	၂	၂	၂
၄-၆ နှစ်	၂	၂	၂
၇-၁၁ နှစ်	၂	၂	၂
၁၂-၁၅ နှစ်	၃	၃	၂
၁၅နှစ် နှင့်အထက်	၄	၄	၂

Other drugs that can be used:

1. Artesunate – Mefloquine combination
2. Dihydroartemisinin – Piperaquine combination

Drugs that are NOT RECOMMENDED

1. Sulfadoxine – Pyrimethamine
2. Artesunate – Amodiaquine
3. Artesunate monotherapy

